

Glazbena škola „Dr. fra Ivan Glibotić“, Imotski

Odjel za glasovir, orgulje i pjevanje

Predmetno područje: pjevanje

Nastavnik: **Alma Mimica**, prof.

PRIPREMA ZA IZVEDBU NASTAVNOG SATA

Nastavna jedinica:

**Svladavanje pravilnog disanja i slobode tona
tijekom upjevavanja i izvedbi skladbi**

F. Abt: Vokaliza bez teksta br. 1

N. Vaccai: „Delira, dubbiosa“

Anonimo: „O leggiadri occhi belli“

I. Brkanović: „Uspavanka“

Imotski, 21. prosinca 2022.

NASTAVNA CJELINA

Sat pjevanja za **prvi pripremni razred** glazbene škole (rad na tehnici disanja, tehničke vježbe za zagrijavanje vokalnog instrumenta, vokaliza bez teksta, vokaliza s tekstom, pjesma autora 17. ili 18. st. i pjesma po izboru nastavnika).

TIP NASTAVNOG SATA

Individualni sat.

CILJ NASTAVNOG SATA

- Razvoj pravilne tehnike pjevanja
- Odgoj kompetentnog i kritičkog izvođača, slušatelja i poznavatelja vokalne glazbe
- Razvoj samoreguliranog učenja

ZADACI NASTAVNOG SATA

Obrazovni

- Razvijati izvođačke i stvaralačke sposobnosti učenika
- Razvijati osjećaj za ritam i ljepotu tona
- Razvijati izoštravanje intonacije (osjećaj kretanja i razvoja melodije)
- Razvijanje percepcije i memorije
- Ponavljanje i utvrđivanje gradiva

Odgojni

- Razvijati interes za pjevanje
- Izgrađivanje povjerenja u vlastite sposobnosti
- Razvijanje radnih navika te etičkog i estetičkog sustava vrijednosti
- Osvještavanje vrijednosti bavljenja glazbom
- Razvijanje kulturnih navika i pozitivnog stava spram umjetnosti

Funkcionalni

- Razvijanje vokalne-tehničkih sposobnosti (primjena kosto-abdominalnog disanja, visoka vokalna pozicija, zapjev i koncentrirani tonovi na malom rasponu.)
- Razvijanje intelektualnih sposobnosti (primjena usvojenog teorijskog znanja).
- Osvještavanje opuštenosti tijela i kontroliranih pokreta kao preduvjet dobrog izvođenja

NASTAVNE METODE

- Metoda razgovora
- Metoda usmenog izlaganja i objašnjavanja
- Metoda demonstracije (pjevanje, slušanje, sviranje)
- Zadavanje
- Uvježbavanje
- Rasprava (debata)
- Preslušavanje

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- Notni tekst
- Klavir
- Stalak
- Klavirska klupa
- Ogledalo
- Slike i animacije rada vokalnog instrumenta
- Olovka i gumica

STRUKTURA I TRAJANJE POJEDINOG DIJELA NASTAVNOG SATA

- Uvodni dio (vježbe disanja 3 min, upjevavanje 7 min.)
- Središnji dio (trideset minuta, 8 minuta za svaku kompoziciju)
- Završni dio (3 minute)

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA

- Uvod (razgovor, vježbe disanja)
- Središnji dio (Vokalno tehničke vježbe i obrada programa)
- Završni dio (Zaključak i pohvale).

UVODNI DIO SATA

Na početku sata učenici ću obrazložiti razlog održavanja sata nastojeći stvoriti opuštenu atmosferu. Zatim slijedi razgovor sa učenicom o disanju i vokalnom mehanizmu uz naglasak na kosto-abdominalno disanje kao temelj pjevačke tehnike. Uvodni dio sata završiti će se s nekoliko vježbi disanja kako bi se učenica, prije samog zagrijavanja vokalnog instrumenta podsjetila na pravilan udisaj i dubok oslonac na dijafragmi.

SREDIŠNJI DIO SATA

Učenica će tijekom ovog, središnjeg dijela sata pjevati tehničke vježbe za zagrijavanje vokalnog instrumenta, primjerene pjevačkom početniku, na malom opsegu glasa, u legatu i staccatu. Sa učenicom ću zatim obrađivati odabrani program te ću različitim nastavnim metodama (pokazivanjem, razgovorom, usporedbama) nastojati objasniti formalne, tehničke i interpretativne osobitosti svake vježbe odnosno skladbe. Dok učenica pjeva, nastojati ću uvidjeti što više pozitivnih stvari u njezinoj izvedbi, kao i tehničkih i ostalih problema, na koje ću joj obzirno ukazati. Fokus rada na programu sastojati će se od fraziranja, rada na ljepoti tona, cjelovitosti svake kompozicije, kao i pažljivu slušnu i vizualnu kontrolu za vrijeme pjevanja, uz nastojanje da kontrola ne postane pretjerana i ne dovede do ukočenosti. Nastojati ću tokom cijelog sata učenicu poticati na aktivno učenje, u smislu povezivanja prethodnog znanja s novim sadržajima, poticanjem konstruktivne rasprave i logičkog zaključivanja.

ZAVRŠNI DIO SATA

U završnom dijelu nastojati ću uvidjeti koliko je učenica na današnjem satu naučila, te poticati učenicu na promišljanje o svim pjevačkim elementima na koje smo nailazili tijekom sata. Nastojati ću pohvaliti sve

one dobre glazbene i tehničke elemente koje je na satu pokazala te eventualno ukazati na probleme koje sam primijetila, potaknuti je na raspravu o njima i pronalazak rješenja, što će imati za cilj razvoj samoregulacije učenja. Također, nastojati ću djelovati stimulatивно na njezino bavljenje glazbom, u motivacije za daljnji rad i razvijane ljubavi prema pjevanju kao lijepoj, ali zahtjevnoj profesiji.

SADRŽAJ NASTAVNOG SATA

UVODNI DIO SATA

Vježbe disanja

- Udahnuti kosto-abdominalno, zadržati zrak te ga zadržavati na brojanje do 15, i na kraju ga ispustiti. Rad dijafragme učenica će moći provjeriti rukom prislonjenom na trbušnu stijenku i rebra.
- Udahnuti, zadržati zrak (apoggiati), i polagano ga ispuštati kroz suglasnike S ili F. Pomoću ove vježbe učenica može sama kontrolirati količinu zraka kojom raspolaže.

SREDIŠNJI DIO SATA

Vokalno-tehničke vježbe

- Za početak zagrijavanja glasa učenica će pjevati vježbu u rasponu terce, počevši od tona E1, sa vokalom „U“. Važno je da učenica odmah kod prve vježbe vodi računa o opuštenosti larinksa i donje čeljusti. Pri malom intervalu grkljan je manje nemiran pa je lakše postići ustaljenost glasa.
- Slijedeća vježba, kvintakord silazno u legatu, izvodi se u srednjem dijapazonu glasa neovisno o tipu glasa, jer na taj način učenik lakše usvaja primjedbe pedagoga. Učenica će je na satu pjevati kroz neutralno slog „Vo“, jer suglasnik V može pomoći kod opuštanja donje čeljusti.
- Za kraj upjevavanja, učenica će pjevati uzlaznu melodiju u rasponu terce u staccatu, na vokal „O“. Budući da je glasovni aparat već djelomično zagrijan, pokušati ćemo ići sa vježbom uzlazno koliko god to bude moguće, a da larinks ostane u spuštenom položaju.

PROGRAM:

Na početku sata učenica će otpjevati vokalizu bez teksta: **F.Abt: Vokaliza br.1**. Vokaliza bez teksta na početku sata služi da učenica postigne sigurnu vokalnu poziciju pjevajući na samo jedan vokal, bez opterećenosti konsonantima. Melodija vokalize je vrlo jednostavna, bez skokova i visokih tonova, i pjevajući je, učenica se može u potpunosti fokusirati na tehničke aspekte svoje izvedbe. Vokaliza je pisana u C-duru, u moderato tempu. Budući da je pisana u didaktičke svrhe, ima točno označene dahove na određenim mjestima, logičnim za uzimanje zraka. Učenici će spomenuti tko je bio skladatelj i zašto je značajan u području vokalne pedagogije. Zatim će inzistirati na tome da svaka fraza bude jasno ispevana, a posebnu pažnju učenica treba obratiti na to da frazu donese kao cjelinu, a ne razbijenu u nevezane dijelove, što je česta greška kod pjevačkih početnika. Tokom pjevanja, učenica će, pored fraziranja, imati zadatak da kontolira svoj vokalni instrument (oslonac na dah, opuštena donja čeljust, fizička sloboda i dobra dikcija). Treba imati na umu i to da vokalize bez teksta ne predstavljaju samo pripremu za rješavanje tehničkih problema nego i za interpretativnu stranu izvođenja. Zbog toga, učenica treba paziti da vježba bude izvedena i sa određenom emocijom kao da izvodimo pjesmu sa tekstom.

Nakon vokalize bez teksta, učenica će pjevati vokalizu sa tekstom: **N.Vaccai: „Delira, dubbiosa“**. Ova vokaliza je u B-duru, u tempu Andantino. Radi se o vježbi za uvježbavanje pjevanja polutonova, prvotno objavljene u Vaccaijevoj zbirci „Metodo pratico“, koja je obvezna literatura u vokalnoj pedagogiji. Prije samoga pjevanja, učenica će se podsjetiti prijevoda teksta, zbog lakšeg uživanja u smisao pjevanoga teksta. Pri samom udisaju, potrebno je osjetiti „zračni stup“, kao i duboki položaj te opuštenost grkljana. Važno je također da učenica osvijesti važnost nepromijenjene vokalne pozicije pri izmjeni različitih vokala i konsonanata. To je posebno važno kod prvog dijela vokalize, gdje melodija ide uzlazno i važno je da učenica ima na umu da pozicija larinksa mora ostati nepromijenjena. Kod drugoga dijela, gdje imamo silaznu melodiju, učenica će tehnički razmišljati obrnuto, kao da ostaje u poziciji visokih tonova. Na taj način postići će izjednačenost u zvuku i boji. Artikulacija teksta mora biti aktivna zbog razumljivosti samog teksta kao i zbog pravilnog usmjeravanja tonova prema naprijed. Kod talijanskog teksta treba također paziti na izgovor dvaju vokala na jednoj noti. Pošto je usvojila i pravilno izgovorila tekst, učenici treba skrenuti pažnju na fraziranje koje se sastoji u postupnom razvijanju crescenda i

decrescenda. Primarni cilj vokaliza s tekstem je stjecanje pravilne tehnike, ali cilj im je također pripremiti pjevača na pjevanje sa razumijevanjem teksta i razvijanje muzikalnosti. Učenica će obje vokalize prvi put otpjevati u cjelini, zatim će slijediti nekoliko ponavljanja pojedinačno dijelova za koje bude potrebe da se ponove te će na kraju još jednom otpjevati vokalize bez zaustavljanja.

Treća skladba koji će učenica otpjevati biti će: **Anonimo: „O leggiadri occhi belli“** Kompozicija je u f-molu. U kompoziciji nailazimo na više puta pjevanim frazama koje su uglavnom u legatu. Budući da kompozicija ima dosta ponavljanja istog teksta i melodije, učenica će u svaku frazu nastojati unijeti nešto novo, odnosno paziti da svaka bude otpjevana različito u smislu jačine tona, te paziti na vođenje fraze i dinamiku. Kod ove kompozicije nema uvoda, što znači da učenica mora naučiti svojim spretnim uzimanjem zraka dati do znanja kada će početi pjevati. Fraze trebaju biti izvedene spretno, jasno, s dobrom artikulacijom i na osloncu dijafragme. Treba obratiti pozornost na moguće tehničke probleme koji se mogu očitovati u nedostatku apoggia, neekonomičnom trošenju zraka i nepravilnom korištenju rezonantnih prostora. Učenica mora voditi računa da, koliko je to moguće, uzima dahove tamo gdje su označeni, da bi oni bili logični i ritmični sa zapjevom. Sa svakim udahom, učenica će imati zadatak da, osim obnavljanja zalihe zraka, obnovi i pravilan duboki položaj grkljana i visoku poziciju zvuka.

Kao zadnju kompoziciju, učenica će otpjevati pjesmu hrvatskog skladatelja: **I.Brkanović: „Uspavanka“**. Kod ove kompozicije, učenici olakšava to što pjeva na svom jeziku, pa se ne mora podsjećati na značenje teksta. Stoga će joj biti lakše postići da izraz lica odražava tekst koji pjeva. Ukoliko to ne bude mogla odmah postići, učenica će jednom tekst sa dobrom dikcijom samo pročitati (izdeklamirati). U tehničkom smislu, učenici je najteža fraza koja počinje tekstem „Ja te dajem bijelome danku, a ti Gospe...“, jer je intonativno najviša. Stoga će se na njoj malo više zadržati te je po potrebi ponoviti. Nakon što učenica na frazi postigne kvalitetnu vertikalnu (duboki položaj larinksa uz visoko podignuti nepčani luk) uz dobru dikciju, kompoziciju će još jednom otpjevati od početka do kraja.

ZAVRŠNI DIO SATA

Tokom završnog dijela sata, učenica će mi postaviti pitanja ukoliko nešto nije razumjela. Zajedno ćemo prokomentirati otpjevani program, i

nastojati ću učenicu potaknuti da se prisjeti i ponovi neke osnove iz teorije o vokalnom instrumentu koje je do sada naučila. Također, podsjetiti ću je da vježba kod kuće, na isti način kao što to radimo na satu.

PRILOZI

1. F. Abt: Vokaliza bez teksta br.1
2. N. Vaccai: „Delira, dubbiosa“
3. Anonimo: „O leggiadri occhi belli“
4. I. Brkanović: „Uspavanka“